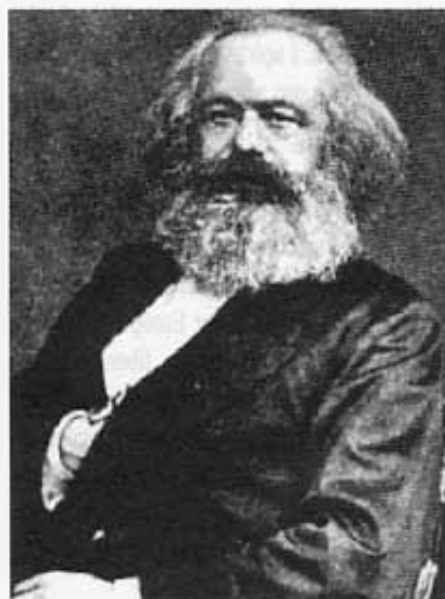


LA GUERRA I MARX

César Pallarés Torres



Karl Marx (1818-1883) ha sigut un dels pensadors més que més han influït en la història de la humanitat.

El pensador nortamericà i gurú dels neocons Francis Fukuyama, escrivia a El final de la Història y el último hombre que una volta tombat el mur de Berlín i aniquilat el comunisme com a alter ego del capitalisme, sols queda un sistema que funciona, una forma de veure les coses, d'entendre i d'actuar la societat, intentant matar i soterrar tot sistema i pensament marxista.

Jo em vaig recordar d'ell l'altre dia mirant la pel·lícula

Cold mountain que tractava de la Guerra Civil Americana (1861-1865). El qui l'ha vist sap que mentre tots els fills del poble van a primera línia, un grup de privilegiats es queden a la retaguarda formant la milícia civil, una mena de policia que buscava desertors, i aplicava arbitràriament la seva llei amb unes conseqüències que sempre tendien a enriquir-los personalment.

Fa quasi segle i mig des que va tenir lloc la guerra civil nortamericana, s'han succeït moltes guerres durant tots aquests anys, i el que és segur, és que sempre han empunyat els fusells els mateixos. A Alemanya, des de la creació de l'estat-nacional al 1871, es una constant que la gran majoria de generals duguen abans del cognom la paraula "von" que denota la procedència noble. No és un cas aïllat, sinó una cosa comú a tota Europa, però, amb un matic, (no pas diferència), que el poder de la sang deixa pas al poder dels diners.

Un altre exemple el tenim a Espanya i les dues guerres colonials que han desagnat la nostra història contemporània: Cuba i el Marroc. Tant a una com a l'altra guerra, els soldats eren els famèlics fills dels camperols, dels menestrals o dels proletaris, que sense gaire instrucció (ni diners per pagar la tasa, es a dir, pagar per no anar) eren enviats al front "a servir a la patria" una patria que no els aportava pràcticament res i de la que els prohoms es lliuraven de la seva defensa. Els grups empresarials del moment eren els que afavorien ixes guerres colonials, els Comillas, Güell, Romanones... I per a justificar la colonització s'apelava a totes les excuses possibles, entre d'altres la civilització dels salvatges. Un líder socialista de la època va dir que "no se que puede aportar España sino hambre, toreros i frailes".

L'exemple d'aquesta situació està plasmada a la novel·la de Ramon J. Sender Iman, que mostra com un soldat, després de participar en les més sanguinàries batalles i d'escapar repetidament a la mort al carreró sense eixida que suposà el Marroc, arribà a Melilla i fou tractat com a un miserable sense cap consideració.

Precisament a Espanya, l'impacte de les guerres colonials feren tremolar els fonaments de l'Estat al període 1917-1920, l'anomenat trieni bolxevic on una gran quantitat de vagues obreres desbordà els mecanismes de control i quasi adelanta l'arribada de la república en quinze anys. De fet, la dictadura de Primo de Rivera sols significà un mur de contenció a la República.

L'escenari Europeu d'aquest primer terç del segle XX s'assemblava prou a l'Espanyol. Quant els partits obrers començaren a obtenir importants resultats (els socialistes alemanys tenien més d'un milió d'afiliats i més de cinc milions de vots) les contradiccions del capitalisme dugueren a la Primera Guerra Mundial (1914-1918), una guerra que entre d'altres coses va servir per neutralitzar les tensions de classe. Una Europa dividida entre capital/treball, madura per una revolució social, sofrí l'esclat d'una cruenta guerra que dugué a l'alineació nacional: les unions sagrades, duient als obrers al front per defensar la patria, la culpa era de l'altre, de l'extranger, del diferent i s'enfrentaven proletaris amb la complicitat dels partits obrers, que quasi sempre es vengueren per ministeris o càrrecs per als dirigents. El soldats rebien el mateix tracte que aquell espanyol de Melilla, el que il·lustra molt bé la pel·lícula Largo domingo de noviazgo.

Sols una petita elit de la intel·lectualitat d'esquerres europea digué prou a ixa guerra, Vladimir Ilich Ulianov, Lenin, repregué l'internacionalisme de la classe obrera europea i tractà d'aturar la guerra. Ho aconseguí a Rússia amb les revolucions de 1917. No fou casualitat: al front i havien cinc soldats per fusell, a la retaguarda, la fam colpejava als camperols i proletariat industrial: la mort era qüestió de temps.

Mentre Rússia feia la revolució, a França, a Alemanya... Hi varen haver conats revolucionaris. A Anglaterra els estudiants d'Oxford feren un solemne jurament pel qual es negaven a combatre mai més per la patria ni el rei (segons Hobsbawm, el 25% dels estudiants va morir a la I Guerra Mundial). A Alemanya, el fracàs i l'aniquilament dels espartaquistes com Rosa Luxemburgo, preparà el camí per al feixisme.

Un període d'entre guerres convuls, on els derrotats de la Primera Guerra Mundial s'alinearen amb el feixisme, i una Societat de Nacions incapaç de proposar una pau justa, prologaren el conflicte més gran que ha viscut la humanitat: La Segona Guerra Mundial, augurada per la Guerra Civil Espanyola. Suposà l'enfrontament entre diverses formes de conce-



Francis Fukuyama (1952), Màxim exponent de la política neoconservadora americana